

Forfatter: Winther, Christian

Titel: Nye Digte (1851)

Citation: Winther, Christian: "Nye Digte (1851)", i Winther, Christian: *Poetiske Skrifter*, udg. af Oluf Friis , 1927-29, s. 205. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-winterchr03val-shoot-workid83663.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter

EN LYKKELIG.

1.

Det var en Julinat, hvis Duft
Og Varme fyldte Jord og Luft.
Veemodigt alle Stjerner saae
Til Blomsterne, som stille laae
I Blund ved Jordens Moderbryst
Og drømte sødt om Dagens Lyst.
Guldsolen stod i Løvens Tegn,
Som hersked i *den* Himlens Egn,
Hvor rige Stjerner denne Nat
Sig festligt havde Stævne sat,
For hemmeligt, i enig Pagt
At øve deres sjeldne Magt.
Ved Sundets Bred hver Bølge sov;
Den brune Hjort i dunkle Skov
Med sine Takker henad Ryg
I Græsset laae hos Hinden tryg.
Selv i den store, lumre By
Indslumret var alt Brag og Gny;
Den Syges Lys, halv Ild, halv Damp,
Med Livet stred den sidste Kamp.
Men i et snevert Stræde hist,
Høit under Taget, paa en Qvist,
I et forfaldent, gammelt Huus,
Der tindred end et rødligt Blus,
Mens af og til fra Vindvet sneg
Sig let en blaalig Røg, der steg
Og svandt, som Tanken svinder, naar
Det første Aftenblund man faaer.

206

2.

Der oppe i det snevre Rum
En Olding sad nedbøjet, krum,
Huulbrystet, mager, bleg og stum.
Hans tynde Haar var hvidt som Snee;
Paa Munden var det let at see,
Den aldrig havde lært at lee.
I Pandens dybe Runeskrift
Ei læstes nogen stor Bedrift;
Men - var det Længsel, høi og kjæk?
Var det en Attraa, fuul og fræk,
Der pløied disse sære Træk?
Det saaes ei klart; thi som et Slør
Var vævet for hans Aasyns Dør.
Dybt Øiet laae bag Brynets Krands,
Men tindred der med mægtig Glands;

Man af dets Flamme, skarp og stærk,
Vel aned det uhyre Værk,
Der som en Ixionisk Ring
Fik sat hans indre Liv i Sving.
Paa Gulvet stod med Ild og Kul
En lille Ovn, foran hvis Hul
Han sad med Pusteren, og lod
Den Digel, som paa Ilden stod,
I Heden glødes rød som Blod,
Ja, hvid som Iis, imens han snart
Med Tangen snapped i en Fart
Saa hist, saa her en Ting og smed
I Diglens slugne Gab den ned;
Og snart fra Hylden hist i Krog
Sig hentede manges støvet Bog.
Paa Tal, paa sære Tegn og Skrift
Hans Øie stirrede saa stivt,
207 Saa længselsfuldt, som hist i Sand
Kamelen speider efter Vand,
Som Synden efter Naadens Drik,
Som Manden efter Qvindens Blik.
Paa Stolen sank han atter ned,
Men rastløs midt i stille Fred
Han saae paa Diglens hede Skaal
Med jernfast Villie og Taal,
Som evigt ventede han et Maal.

3.

Hvad var han før? - Saa reen og smuk
En Yngling, hvem en Moders Suk
Og Faderstoltheds Smil fik sendt
Fra Hjemmet i det Element,
Som kaldes *Livet, der* at faae
Fuldendt, hvad de begyndte paa.
Han var saa livlig, kjæk og from,
Og hvor hans Fod saa sværmed om,
Var venligt Haandtryk, yndigt Blik
Og Smil den Velkomst, som han fik.
Som Verden aaben for ham stod,
Saa hver en Sjæl sig ham oplod;
Og Rosens Duft og Druens Glød
Blev budet ham som dagligt Brød.
Til ædelt Liv blev vakt hans Aand,
Han Blik blev klaret, Kunstens Haand
Ham førte mod en Hæderskrands,
Der huldt ham vinkede med sin Glands.
Og det, der mest af Alt formaaer,
Saalænge Verdens Grundvold staaer,
At binde fast til Gud og Pligt,
At gjøre Livet til et Digt,
208 Saa rigt som reent, saa skjønt som sandt,
En Qvindes Kjærlighed han vandt.
Skjøndt ingen sluttet Pagt ham bandt,
Han var i Tanken dog ei fri,
Men fandt sin Salighed deri.
Og det var netop paa det Punkt,
Da Elskovs Blomster, frisk og ungt,
Fra Himlen fik det første Bud
Og var just ved at springe ud,

Da - - dog et Blik endnu derpaa -
Et venligt Billed end - og saa -

4.

Høit stod en Skov paa Søens Bred,
Paa Skrænten laae et landligt Sted.
De slanke Piller Taget bar,
Og med de store, blanke Glar
Det skued over Sø og Mark,
Omduftet af en Blomsterpark.
Let Taagen over Søen laae
Og Morgenhimlen dæmr ed graa;
Men Lysekronens røde Blus
End straaled fra det muntre Huus,
Hvor der til lystig Sommerdands
Var samlet just en yndig Krands
Af Ungdom, Skjønhed, som ei let
Af Jubel og af Dands blev mæt.
Det raske Buestrøg end klang,
Sødt blandet med Hoboens Sang,
Og Paukens dumpe, faste Takt
Udøved end sin Tryllemagt,
Saa midt i Klang og munter Støi
End Par og Par i Salen fløi;
209 End perled Druens varme Blod,
Og Gaarden fuld af Vogne stod.
Men ude paa Balconen sad,
Beskygget af Orangens Blad
Og Laurens fyldig brede Qvist,
Der stod i Vaser her og hist,
En Dame, ung og rank og veg,
Med Kinden som Jasminen bleg.
Til Stolens Bolster læned hun
Sin Nakkes Fletning, dunkelbrun,
Mens Caschemirens bløde Spind
Den spæde Skabning hylled ind;
Og under Kjolens klare Bræm
Hun strakte ud og viste frem
Et yndigt Tvillingpar, de to
Smaaabitte, atlaskhvide Skoe.
Hun i en Rosenknups Carmin
Taus bladed med sin Finger fin,
Som læste hun deri. Foran
Stod med sin Hat i Haanden *Han*.
Til Pillen støttet, roligt, koldt
Med hendes Blik han Øie holdt.
De havde talt; nu Begge taug,
Men deres Tanker paa et Hav
Af Følelser omsværmed frit,
Og skiltes ad og mødtes tidt,
Som hid og did paa Dammen to
Libeller fare uden Ro.
De havde talt; men skjøndt hvert Ord
Henflagrede som Dandsens Chor,
Der med sin Rhythme, med sin Klang
Ledsagede dets lette Gang,
Det faldt dog tungt paa Guldets Viis,
210 Og haardt som Jern og koldt som Iis.
Det var en Afsked - uden Grund!

Det var maaskee et Lune kun?
En Grille, som det havde voldt?
Det klang ret spøgefuldt, men koldt,
Han var bestemt, han talte kort:
Han vilde bort, han maatte bort!
For evig? Nei! han kom igjen,
Naar Tiden havde veiret hen
Saa hiint, saa dette fra hans Vei, -
Om Tingen selv han ymte ei
Det lod, som han med sorgløs Aand
Gav Slip paa dette fine Baand,
Som her ham holdt. Et raat Maaskee
Han gav til Lindring for den Vee,
Som vel han vidste, nu var vakt
I Qvindehertets rige Schacht.
Han fjerned sig med høfligt Buk;
Men ingen Smerte, intet Suk
Lod ane, at i Haabets Blomst
Ham Spiren laae til Atterkomst.
Han sprang i Vognen, vugged blødt
Og drømte om en Fremtid sødt.
»Hvad mægter ei en Villie stærk?«
Han tænkte: »med fuldbyrdet Værk At sige - hvilken salig Fryd! -
Til hende og mig selv: Nu nyd!«
Og dog forbi hans Øie gik
Hiint smertefulde Afskedsblik;
Og dog gjentoned i hans Bryst
Hun sittrende og sagte Røst,
Hvormed hun hvisked sit Levvel!
Og levende stod for hans Sjæl,
211 Hvor nu paa Knæ hun havde lagt
Sig for sin Seng, i hviden Dragt,
Og der sin Kind i Pudren dulgt
Af Hjertens Angst og Qval forfulgt,
At søge, ene der med Gud,
I Sukket Trøst og græde ud!
Hans Tanke roligt saae derpaa,
Og trøstigt lod han Hjertet slaae.
Han troede sig bevidst, at ei
Ham Letsind førte denne Vei.
Han stoled paa ved kraftig Taal
Engang at naae sit høie Maal.
Da skulde Sorg og Savn og Alt
Med Renter vorde rigt betalt;
Da kunde han - o, søde Fryd! -
Tilraabe hende: Kom og nyd!
Den Tanke var det varme Lys,
Som dæmped Hiertets Febergys
Og fæsted Freden i hans Sind, -
Og sødeligt han slumred ind.

5.

Hvo Eensomhed sig kaare vil,
Ham hjælper Verden snart dertil.
Som Taage svinder Mængdens Flok,
Enhver har i sit Eget nok;
Og Attraction og Sympathie
Er Baand med liden Holdning i.
Her listed han sig bort, og brat

Han saae sin Plads igjen besat;
Hist, hvor man saae ham gjerne før,
Man aabned selv hans Flugt en Dør.
Han blev som Iis, og Vennens Fod
212 For evig kold hans Bo forlod;
Og snart han var saa ene der,
Som strandet Sømand paa et Skjær.
Det lykkedes! Han gjorde meer:
I Hjertets mest forborgne Krog,
Hvor Blodets bedste Aare slog,
Han fjæled hvert et Mindeblad,
Den lange, rige Perlerad
Af Dages, Timers Sorg og Fryd,
Sin Tankes Skat, sin Vandrings Pryd,
For dem engang at drage frem
Af deres stille Nattegjem.
Han laased for sit Mindes Grav
Og slængte Nøglen fjernt i Hav;
Og hvergang Tanken kom forbi
Hun Dør, hermetisk lukket i,
Den flygted, skamfuld og beklempt,
Til Alt i Glemsels Dyb var gjemt.
Han var alene; men hans Aand
Var ikke fri! Ved magisk Baand
Den lænket fandt sig til eet Punkt,
Hvori dens Liv var evig ungt.
For Verden, som han havde tabt
Han havde sig en anden skabt.
Naar Skjønhed, Tanke, Poesie
Ham vinked med sit Trylleri;
Naar Kunstens Børn, naar Harpens Stræng,
Naar Luft og Hav og Skov og Eng
Ham lokkede med venligt Blik,
Med yndig Røst, hans Tanke gik
Til Hiint: »Engang - o, hvilken Fryd! -
Jeg sige tør: Nu hvil og nyd!« -
Han var alene. Villiestærk
213 Af rastløs Iver for sit Værk
Han hørte ikke Livets Kald,
Ei Tidens tunge Hammers Fald.
I Nattens Hvælving stod den Skrift,
Hvorpaa hans Øie stirred stivt,
Og gamle Bøgers mugne Duft
Forfriskede ham som Vaarens Luft;
Og Smelte-Essens Lue hed
Var Solen, han sig varmed ved.
Tung var hans Id, men Styrkens Ord
Oplivende ham gennemfoer:
»Snart - snart min Idræt er forbi,
Da er jeg mægtig, rig og fri!« -
Naar Nytaars Morgenklokken slog,
Og Tusinder til Templet drog,
At sende Gud fra rørte Bryst
For Livet Tak og hente Trøst,
Hans Tanke var: »Ak, ja! engang
Jeg aabner og min Celle trang,
Og blander da min Jubelsang
Med disse Chor, som hisset lød,
Og priser Gud, indtil min Død!« -
Som Fjeld, med sneebedækte Top
Af Sol forgyldte dukke op
Fra Skyers dunkle Hav, og brat
Forsvinde i den sorte Nat,
Saa glimted Haab tidt frem og svandt.
Men i eet Ord nyt Mod han vandt:
»Maaskee i Nat! maaskee i Dag!«

Og dobbelt slog hans Hjertes Slag.
Men denne Nat og, Dag blev Aar,
Der meied bort hans Ungdoms Haar,
Der sendte Snee paa Issen ned,
214 Saa Kinden blegedes derved.
Hans Ryg blev krum, hans Blod blev koldt,
Med stivnet Haand han Tangen holdt
Og Pusteren; kun Øiets Ild
Gav Aanden evigt Tønder til.
En Slægt var voxet op og død,
En aaden Slægt igjen var fød,
Han saae det ei; hans Blik var lukt
Og blindt for Livet og dets Flugt.
Saa stod han, som paa Klippetop,
Hvor ingen Lyd kan svæve op
Og ingen Duft fra Dalens Flor,
Men Taushed kun og Tomhed boer.
Sit eget Billed her han saae
Uhyre stort afspeilet paa
Den nære Sky. Med rædsom Lyst
Han i en Skygge fandt sin Trøst,
Til Dagens Stjerne sank og Alt
Igjen i Nattens Mulm henfaldt.
Det var et Gjøglespil, en Dunst!
Som Sandhed straaled kun hans Kunst.

6.

Det var en Julinat, hvis Duft
Og Varme fyldte Jord og Luft.
Guldsolen stod i Løvens Tegn,
Som hersked i den Himlens Egn,
Hvor rige Stjerner denne Nat
Sig havde festligt Stævne sat,
For hemmeligt, i enig Pagt
At øve deres sjeldne Magt.
Paa Hvalvet stod *hans* Stjerne rød,
Det var den Stund, da han blev fød.
215 Som Løvens Barn paa denne Jord
Han var udseet til Lykke stor.
Ved Tal, ved Tegn, ved Ildens Magt
Hel tidt han havde Grunden lagt
Til mangen Bygning, der var reist
Og havde stolt mod Himlen kneist;
Men kun et Pust - og Alt var Dunst!
Thi hver dybsindig Kløgt og Kunst,
Al snild Beregning var dog tom,
Han som i Blinde famled om,
Saa hver en Bygning fandtes huul.
Eet var der end, som laae i Skjul,
Som ei blev lært i nogen Bog,
Ei i Naturens Hjertekrog,
I Ord, i Urter eller Steen,
I Jordan mørk, i Luften reen,
I røden Ild, i tunge Hav, -
Eet, som kun Lykken ene gav!
Eet, som den reiste Bygning bandt
Og fastned, saa den brat ei svandt,
Men herligt til sin Mesters Priis
Stod som et evigt Paradiis,

Der bød ham ind til al den Lyst,
Som fryde kan et jordisk Bryst! - -
Her Lykken var sin Beiler tro;
Alt stod den ved hans stille Bo.
Den hemmelige Stund var nær,
Da han for alt sit Livs Besvær,
Erkjendt som Løvens ægte Søn,
Af Lykken skulde faae sin Løn. -
Ved Ovnens paa sin Stol han sad,
Hvor i halvhundred Aar i Rad
Urokket Lid han Dag og Nat
216 Til et *Maaskee* nu havde sat.
I Stolen mat tilbagelagt
Paa Diglen gav han nøie Agt;
Med Pusteren han af og til
Gjød Liv i Ovnens røde Ild,
Mens stundom Øiets Længselsblik
Ud af det aabne Vindve gik
Mod Himlens Hvælving, hvor han saae
I det uendelige Blaae
Sin Stjerne tindre klar og smuk.
Dybt Nattens Hjerte drog et Suk,
Og gjennem Luften dæmpet svang
Sig Midnatsklokkens første Klang.
Da sluktes Ovnens Flamme brat,
Tæt favned ham den stille Nat,
Og som dens sorte Teppe faldt,
Sig aabenbared en Gestalt.
Let hæved sig den spæde Krop
Af Diglens hede Munding op.
Med gyldne Lokkers kruste Pragt
Om Pande, Barm og Skuldre lagt,
Med Øiets Stjerne saphirklar,
Med purpurlyse Vingepar,
Iført et skinnende Gevandt
Hun svæved - smiled - og forsvandt!
Det Chrysaliden var! - Kun eet
Secund hun dvæled; men i det
Var al den Salighed udtømt,
Som nogen Tanke sig fik drømt.
Hans Værk var endt! - Hans Sorg og Harm
Var veiret bort fra trætte Barm;
En Sum af Livets fulde Lyst
Var strømmet til hans aabne Bryst.
217 Hans Længsel stillet var, hvert Haab
Var signet i den gyldne Daab -
Ved hendes søde Øiekast.
Det var hans Liv! - Hans Øine brast,
Mens Panden segned og hans Blod
Blev koldt og Hjertet stille stod.
Men Dagens første Dæmring saae
Ham kold og stiv at sidde paa
Den gamle Stol. Den slidte Tang
End løst i visne Fingre hang.
Let Morgenvinden listed ind
Og vifted om hans blege Kind;
Ret som en Trøsterinde blid
Den leged med hans Lok saa hvid.
En Spurv, nyfigen, qvik og glad
Paa Ovnens kolde Hjørne sad.
Da man saae til, var Diglen fuld
Af puurt, uskjæmmet Jomfruguld;
Men *Kunstens* hemmelige Ord
Blev lagt med Mesteren i Jord.